

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Šubičeva 4
1000 LJUBLJANA

g. Dejan Židan
PREDESEDNIK

Številka: 001-112/2019/5
Datum: 14. 8. 2019

ZADEVA: **Odgovor na pisno poslansko vprašanje**
ZVEZA: vaš dopis št. 020-07/19-1174/2 z dne 29. 7. 2019

Spoštovani!

V prilogi pošiljamo odgovor na pisno poslansko vprašanje, ki ga je na ministra za izobraževanje, znanost in šport naslovil poslanec Državnega zbora Tomaž Lisec v zvezi s položajem strokovnega in poklicnega izobraževanja.

S spoštovanjem,

dr. Jernej Pikalo
MINISTER

Priloga: - delež vpisanih po vrstah programov;

Vročiti:

- Naslovníku – gp@dz-rs.si – po elektronski pošti;

Odgovor ministra za izobraževanje, znanost in šport na pisno poslansko vprašanje Tomaža Lisca

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, Tomaž Liseč, je na ministra za izobraževanje, znanost in šport, dr. Jerneja Pikala naslovil vprašanje v zvezi s položajem strokovnega in poklicnega izobraževanja.

Ministrstvo odgovarja:

Na vaše vprašanje, kaj smo želeli sporočiti z dopisoma, ki sta bila poslana visokošolskim zavodom in Nacionalni agenciji Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (v nadaljevanju: NAKVIS), sporočamo, da smo želeli opozoriti na veljaven 38. člen Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št.32/12– UPB, 40/12– ZUJF, 57/12– ZPCP-2D,109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17; v nadaljevanju: ZViS) , ki določa pogoje za vpis v študijske programe prve stopnje. Ker prihaja v javnosti do različnih interpretacij, smo želeli opozoriti, da se v skladu z zakonom lahko vpiše na univerzitetni program tudi tisti, ki je opravil poklicno maturo po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe z istega strokovnega področja ter izpit iz enega od predmetov splošne mature.

Seznanjeni smo, da je NAKVIS visokošolskim zavodom poslal dopis, v katerem jih je prosil, da pregledajo skladnost vpisnih pogojev z ZViS ter z morebitnimi spremembami študijskih programov v predpisanem roku seznanijo NAKVIS ter, da bo agencija v vseh postopkih tej problematiki posvečala primerno skrb. V primeru, da visokošolski zavodi ne bodo upoštevali dopisa, poslanega s strani ministra, pristojnega za visoko šolstvo, bomo ukrepali v skladu s pristojnostmi. Naj ob tem še opozorimo, da bomo preučili morebitne spremembe 38. člena ZViS v okviru delovne skupine, ki je bila ustanovljena za pripravo novele Zakona o visokem šolstvu.

Menimo, da z dopisoma nismo posegli v avtonomijo univerz, saj jih le ta ne odvezuje spoštovanja veljavne zakonodaje.

Nadzor pri izvajanju študijskih programov oz. po pogodbah o financiranju študijske dejavnosti je bil izvajan sproti pri vsakomesečnih zahtevkih / računih za izplačilo, kjer se pregledajo letni programi dela in letna poročila. Prek članov v upravnih odborih smo seznanjeni z aktualno problematiko in dogajanjem na javnih zavodih. Za nadzor nad kakovostjo izvajanja študijskih programov ni pristojno ministrstvo ampak NAKVIS.

Ustreznost oz. pravilnost izvajanja študijskih programov se preverja tudi preko soglasij k razpisom za vpis in podatkov v eVŠ (število diplomantov, število študentov, akreditirani / veljavni študijski programi). Kontrole podatkov redno delamo na več ravneh:

- Podatki o študentih in diplomantih so posredovani preko spletnega servisa eVS_VSZ, ki je enoten za vse visokošolske informatike;
- eVŠ ima na zajemu podatkov nastavljene kontrole, ki zavrnejo podatke, če niso ustrezni (od kontrole kakovosti podatkov: npr. napačni EMŠO; do vsebinskih kontrol: npr. če je študent že ponavljal letnik, ga ne more še enkrat na isti stopnji);
- Posredno kontrolo, da so podatki o vpisanih študentih ažurno posredovani v eVŠ, pa predstavljajo tudi odjemalci podatkov (ZZZS, ZRSZ, ZPIZ, MDDSZ, MZI, ŠOS). Če podatka o vpisu ne dobijo iz eVŠ na podpori eVŠ, ki jo nudimo na ministrstvu, sporočijo podatke, da preverimo z visokošolskim zavodom, ali je oseba vpisana oz. ali gre za ponaredek potrdila o vpisu.

Relevantnost visokošolskih rezultatov na sistemski ravni je področje, ki mu na ministrstvu namenimo posebno pozornost. Naš cilj je opolnomočiti visokošolske zavode kot kreatorje visokošolskega kurikulumu s podatki, ki jih potrebujejo za zagotovitev relevantnosti znanj diplomantov.

V sklopu že obstoječega informacijskega sistema eVŠ (Evidenčni in analitski informacijski sistem visokega šolstva v Republiki Sloveniji) se že vzpostavlja analitična podpora, ki bo poleg obstoječih podatkov o študentih in diplomantih v eVŠ, za potrebe analiz o diplomantih zajemala podatke vezane na njihovo zaposljivost iz evidenc, ki jih vodijo Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Zakonska podlaga za to je bila vzpostavljena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 75/16). Analize bodo izvedene na anonimiziranih podatkih.

Na podlagi metodologije (vključno z določitvijo kazalnikov) za obdelavo zajetih podatkov, ki bo pripravljena v okviru uvodoma omenjenega projekta, bodo visokošolskim zavodom na voljo podatki o statusu diplomantov po zaključku študija (njihov vstop in gibanje na trgu dela). Dogovorjena bo tudi oblika informacij, ki se bodo objavljale za javnost.

Zaposljivost diplomantov obravnavamo kot eno od pomembnih dimenzij kakovosti visokega šolstva. Zato vidimo kot glavni cilj spremljanja zaposljivosti diplomantov v tem, da bodo podatki visokošolskim zavodom v podporo pri:

- prenovi, pripravi in izvedbi študijskih programov, vključno z oblikovanjem učnih izidov, ki bodo diplomantom zagotavljali ustrezne kompetence za trg dela;
- samoevalvaciji;
- prepoznavanju in ciljnem usmerjanju študentov, bodočih študentov in diplomantov okviru poklicnega in kariernega svetovanja;
- razvijanju podpornih sistemov.

Poleg tega bo sistem podlaga odločevalcem politik (ministrstvom) pri oblikovanju strateškega medsektorskega dialoga pri določanju razvojnih ciljev in zagotavljanju spodbud visokošolskim zavodom.

Na ministrstvu spremljamo in se aktivno vključujemo tudi v mednarodno dogajanje na tem področju. Sodelujemo v delovni skupini Evropske komisije za spremljanje diplomantov¹, v okviru katere se preučujejo možnosti spremljanja zaposljivosti diplomantov na EU trgu dela. Trenutno je mogoče spremljati zaposljivost diplomantov slovenskih visokošolskih zavodov, ki so zaposleni oziroma so ostali v Sloveniji, medtem ko ni mogoče spremljati diplomantov, ki se zaposlijo v tujini, in slovenskih državljanov, ki so študirali v tujini, ne glede na to kje so zaposleni. Ministrstvo sodeluje tudi v t. i. neformalni delovni skupni o visokem šolstvu pri OECD, katere cilj je prispevati k izboljšanju uspešnosti visokošolskih sistemov. Leta 2017 je skupina pripravila metodologijo za analizo relevantnosti rezultatov visokošolskega sistema za trg dela².

Zavedati se moramo, da je analiza podatkov o zaposljivosti diplomantov le del podatkov, ki jih potrebujejo visokošolski zavodi za pripravo študijskih programov. Od priprave novega študijskega programa do prvega diplomanta npr. 3-letnega dodiplomskega študija mine minimalno 6 let. V primerjavi z državami, ki imajo tradicijo napovedovanja potreb po visokošolskih znanjih na nacionalni ravni (Irska, Finska, Avstrija, idr.) Slovenija nima srednjeročnih ali dolgoročnih sektorskih napovedi potreb po kompetencah oz. znanjih. To vrzel v informacijah se univerze trudijo preseči na različne načine, med drugim preko aktivnosti svojih kariernih centrov, ki jih v zadnjih letih ministrstvo sofinancira iz Evropskega socialnega sklada.

V Sloveniji imamo dober srednješolski izobraževalni sistem, mreža srednjih šol in srednješolskih izobraževalnih programov je široka. Dijakom je namreč na voljo pester nabor srednješolskih

---

¹ Expert group on graduate tracking:

[http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail_groupDetail&groupID=3580&news=](http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail_groupDetail&groupID=3580&news=1)

[1](#)

² <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/in-depth-analysis-of-higher-education-topics.htm>

programov nižje poklicnega, srednje poklicnega, srednje strokovnega in gimnazijskega izobraževanja.

V zadnjih letih med kandidati narašča zanimanje za vpis v poklicno in srednje strokovno izobraževanje. To kažejo konkretne številke o deležu vseh vpisanih dijakov v posamezne vrste programov. Delež vseh dijakov, vpisanih v gimnazijske programe, se namreč v zadnjih letih zmanjšuje, saj je ta delež v šolskem letu 2009/2010 znašal skoraj 40 odstotkov, v šolskem letu 2018/2019 pa je bilo v te programe skupaj vpisanih 34,5 odstotka dijakov. Posledično pa v zadnjih letih narašča vpis v programe srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja. Delež vseh dijakov, vpisanih v programe srednjega poklicnega izobraževanja, se je v šolskem letu 2009/2010 gibal okrog 14,5 odstotka, v tem šolskem letu 2018/2019 pa je znašal slabih 17 odstotkov, delež vseh dijakov v programih srednjega strokovnega izobraževanja pa se je v šolskem letu 2009/2010 gibal okrog 36 odstotkov, v tem šolskem letu pa je delež že narasel na skoraj 42 odstotkov.

Tudi primerjalno z drugimi državami lahko rečemo, da se Slovenija uvršča med države, ki imajo najvišji odstotek dijakov, vključenih v srednje poklicno in srednje strokovno izobraževanje.

V zadnjih letih smo na področju srednjega šolstva naredili kar nekaj pomembnih korakov, največji med njimi je ponovna uvedba vajeništva, kjer nam je bilo glavno vodilo še tesneje povezati področje izobraževanja in gospodarstva, da bi dijaki pridobili še več praktičnih izkušenj.

V tekočem šolskem letu 2018/2019 so se lahko dijaki v vajeniški obliki izobraževanja izobraževali v osmih programih, kot so Mizar, Kamnosek, Oblikovalec kovin – orodjar, Gastronomske in hotelske storitve, Steklar, Papirničar, Slikopleskar – črkoslikar in Strojni mehanik, z naslednjim šolskim letom 2019/2020 pa ta nabor programov širimo še s programi Zidar, Električar, Mehatronik operater in Klepar – krovec. V tem šolskem letu 2018/2019 se je v vajeniški obliki izobraževanja izobraževalo skupaj okrog 200 dijakov. Glede na trenutne podatke o vpisu je v šol. l. 2019/20 realno pričakovati, da se bo število vajencev vsaj za tretjino.

Vajeniška oblika izobraževanja se od obstoječe tako imenovane šolske oblike izobraževanja razlikuje v tem, da se večji del izobraževanja izvede pri delodajalcu. V vajeniški obliki izobraževanja se namreč vsaj polovica oziroma 50 odstotkov izobraževalnega programa izvede kot praktično usposabljanje z delom pri delodajalcih (okvirno 56 tednov v treh letih), medtem ko je ta delež v šolski obliki izobraževanja nižji in znaša povprečno 22 odstotkov oziroma 24 tednov praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcih.

Prednost vajeniške oblike je, da udeležencu omogoča zgodnejši stik s potencialnim delodajalcem in nabiranje praktičnih izkušenj, ki so pomembne za poklicno kariero, saj večajo možnosti za zaposlitev po končanem izobraževanju.

Na področju srednješolskega izobraževanja je zagotovo pomembno spremljanje razmer na trgu, čim večja zaposljivost in zaposlenost mladih ter krepitev različnih kompetenc, prilagojenih spremembam v družbi. Zato smo v stalnem dialogu z različnimi deležniki. Z njimi pripravljamo tudi zelo pomembno strategijo veščin, ki so ključne za prilagodljivost in sprejemanje sprememb, ki jih zahteva trg dela in delodajalci. Interes, da se v srednje šole ponovno uvede vajeništvo, je bil obojestranski, saj s tem obe področji veliko pridobita, največ pa seveda dijak.

Programi srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja so tudi izdelani v sodelovanju z delodajalci in temeljijo na t.i. poklicnih standardih. Poleg tega so delodajalci tudi kot izvajalci vključeni v vsak izobraževalni program.

Poleg tega pripravo razpisa za vpis novincev v srednje šole vsako leto pretehtamo z vidika različnih kriterijev, ključno vlogo pri tem pa imajo tudi različni resorji, zbornice in drugi socialni partnerji, katerim vsako leto predlog razpisa pošljemo v pregled. Ključno vlogo pri razpisu pa imajo seveda potrebe lokalnega gospodarstva oziroma potrebe na trgu dela. V zadnjih letih smo prav na podlagi potreb lokalnega gospodarstva razmestili na šole kar nekaj novih programov.

Natančno sledimo tudi Politiki štipendiranja za deficitarne poklice. Na programih, ki izobražujejo za deficitarne poklice in za katere lahko dijaki pridobijo tudi deficitarne štipendije, je vsako leto več kot dovolj razpisanih mest, poleg tega pa izvedbo tovrstnih programov ohranjamo kljub morda slabšemu zanimanju s strani kandidatov. To pomeni, da kljub temu, da se recimo v izobraževani program Klepar – krovec vpišeta morda samo 2 dijaka, izvedbo tega programa, ki izobražuje za redek in deficitaren poklic, ohranjamo.

O konkretnem idealnem deležu vpisanih v poklicno in strokovno izobraževanje ne moremo govoriti, saj ne glede na navedeno velja poudariti, da je vpis v posamezni srednješolski program svobodna izbira vsakega posameznika. Zanimanje za strokovno in poklicno izobraževanje je tudi v veliki meri posledica družbene klime in javnega mnenja, mnenja staršev, pa tudi gospodarskih in socialnih razmer v državi. Prav tako je pomembno, da se za vpis v gimnazijske programe odločajo tisti, ki želijo svoje izobraževanje nadaljevati s študijem, predvsem pa tisti, ki bodo zmogli program tudi uspešno zaključiti.